

**Vabariigi Valitsuse määruse**  
**„Hiiumaa laidude maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ eelnõu**  
**SELETUSKIRI**

## **1. Sissejuhatus**

„Looduskaitseseaduse“ § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord.

Hiiumaa laidude maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) on olnud kaitse all alates 26. septembrist 1962. a, mil Hiiumaa Rajooni TSN Täitevkomitee võttis otsusega nr 70 „Looduskaitse kindlustamisest Hiiumaa rajoonis“ looduskaitse alla Väinamere laidude botaanilis-ornitoloogilise keeluala, mis reorganiseeriti Eesti NSV Ministrite Nõukogu 26. oktoobri 1971. a määrusega nr 493 „Uute riiklike kaitsealade moodustamise ja riikliku maastikulise kaitseala „Aegviidu-Nelijärve“ ümbernimetamise kohta“ (ENSV Teataja 1971, 44, 465) Hiiumaa laidude riiklikuks maastikukaitsealaks pindalaga 313 ha. Praegu kehtiv Hiiumaa laidude maastikukaitseala kaitse-eeskiri ja välispiiri kirjeldus on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 27. oktoobri 1998. a määrusega nr 243 „Hiiumaa laidude maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine“.

Vastavalt „Looduskaitseseaduse“ § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni „Looduskaitseseaduse“ alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut kaitseala, vaid muudetakse olemasoleva kaitseala piiri ja tsoneeringut ning kehtestatakse uus kaitse-eeskiri. Hiiumaa laidude kaitseala kaitsekord vajab uuendamist tulenevalt seadusest ning vajadusest tagada piirkonna loodusväärtuste parem kaitse. Määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti kaitse planeerimise spetsialist Andres Miller (tel 469 4299, andres.miller@keskkonnaamet.ee), eelnõu normikohast vormistust kontrollis kaitse planeerimise peaspetsialist Roland Müür (tel 627 2184). Eelnõu keeleteoimetaja oli Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Enel Ormus (tel 626 2906) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist Merike Laidvee (tel 626 2905).

## **2. Eelnõu sisu**

Kaitseala eesmärk on Väinamere laidudele ning Hiiumaa kagurannikule iseloomulike koosluste ja maastike, sh arhitektuuriobjektide, lindude oluliste rändepeatus- ning pesitsuspaikade, kaitsealuste taime- ja loomaliikide elupaikade ning haruldaste koosluste kaitse. Kaitstakse linnuliike, mida Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ET L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I ja II lisas, ja I lisast puuduvaid rändlinnuliikide ning elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas, ja liikide elupaiku, mida on nimetatud selle direktiivi II lisas. Direktiivi 2009/147/EÜ I lisas nimetatud linnuliigid on merikotkas (*Halieetus albicilla*), mis on ühtlasi I kaitsekategooria liik, naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*) ja laululuik (*Cygnus cygnus*), mis on II kaitsekategooria liigid, sookurg (*Grus grus*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), rukkirääk (*Crex crex*), randtiir (*Sterna paradisaea*), jõgitiir

(*Sterna hirundo*), väiketiir (*Sterna albifrons*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*) ja punaselg-õgija (*Lanius collurio*), mis on III kaitsekategooria liigid. Direktiivi 2009/147/EÜ II lisas nimetatud linnuliigid on merivart (*Aythya marila*), ja sõtkas (*Bucephala clangua*). Direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübid on: veealused liivamadalad (1110 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi lisale I, kusjuures tärniga on tähistatud esmatahtsad elupaigad), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150\*), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630\*), püsitaimestuga liivarannad (1640), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (olulised orhideede kasvualad – 6210\*), lood (6280\*), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (6530\*), liigirikkad madalood (7230), vanad loodusemetsad (9010\*), vanad laialehised metsad (9020\*), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080\*). Direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigid on soohiilakas (*Liparis loeselii*), hallhüljes (*Halichoerus grypus*) ja viigerhüljes (*Phoca hispida botnica*), mis on ühtlasi II kaitsekategooria kaitsealused liigid. Direktiivi 92/43/EMÜ II lisast puuduv kaitsealal kaitstav I kaitsekategooria liik on kõre (*Bufo calamita*), II kaitsekategooria liigid on lepa-kärbseseen (*Amanita friabilis*), kollane kivipuravik (*Boletus suspectus*), värviline lehtervahelik (*Leucopaxillus compactus*), Corda porella (*Porella cordaeana*), sale katiksammal (*Pterogonium gracile*), randtarn (*Carex extensa*), madal kadakkaer (*Cerastium pumilum*), läikiv kurereha (*Geranium lucidum*), hall-soolmalts (*Halimione pedunculata*), harilik muguljuur (*Herminium monorchis*), kärbesõis (*Orphys insectifera*), jumalakäpp (*Orchis mascula*), rand-kirburohi (*Polygonum oxyspermum*), rand-soodahein (*Suaeda maritima*), kivirullija (*Arenaria interpres*), põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilsoni*), veelendlane (*Myotis daubentoni*) ja suurkõrv (*Plecotus auritus*) ning esinduslikumalt kaitsealal esindatud III kaitsekategooria liigid on longus rippsammal (*Antitrichia curtipendula*), kare jürilill (*Cardamine hirsuta*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), müürkevadik (*Draba muralis*), soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*), suur käopõll (*Listera ovata*), mets-õunapuu (*Malus sylvestris*), harilik porss (*Myrica gale*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*), hall käpp (*Orchis militaris*), kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*), rohekas käokeel (*Platanthera chlorantha*), tui-tähtpea (*Scabiosa columbaria*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), ristpart (*Tadorna tadorna*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), nastik (*Natrix natrix*).

Hiiumaa laidude maastikukaitseala on osa rahvusvahelise tähtsusega märgalast Hiiumaa laiud koos Käina lahega (Ramsari ala). Globaalselt oluline on Hiiumaa laidude maastikukaitseala järgmistele rändlinnuliikidele: valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), mis on direktiivi 2009/147/EÜ I lisa liik ja ühtlasi III kaitsekategooria liik, ning merivart (*Aythya marila*), mis on direktiivi 2009/147/EÜ II lisa liik; ning üle-euroopaliselt oluline järgmistele rändlinnuliikidele: laululuik (*Cygnus cygnus*), mis on direktiivi 2009/147/EÜ I lisa liik ja ühtlasi II kaitsekategooria liik, ja sõtkas (*Bucephala clangua*), mis on direktiivi 2009/147/EÜ II lisa liik.

Hiiumaa laidude maastikukaitseala jaguneb vastavalt kaitse-eesmärkidele, kaitsekorra eripärade ja majandustegevuse piiramise astmele seitsmeks sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks. Sihtkaitsevööndid on loodusliku linnustiku, loomastiku ja taimestiku ning poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndeid on seitse, kuna nende kaitse-eesmärgid on erinevad.

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud kaitsealal viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi, välja arvatud teatud juhtudel sihtkaitsevööndis. Sihtkaitsevööndis viibimise keeld ei laiene järelevalve- ja päästetöödele, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusele ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul teostatavale teadustegevusele. Inimeste viibimine on piiratud ajaliselt lindude pesitsuskohtades ja kaitstavate liikide elupaikades.

Telkimine ja lõkketegemine kaitsealal on riigimaal lubatud selleks ettevalmistatud kohtades, mille kaitseala valitseja on tähistanud, ning õuemaal kaitseala valitseja nõusolekul. Eramaal on tegevus lubatud selleks ettevalmistatud kohtades, mille kaitseala valitseja on tähistanud, ning õuemaal maaomaniku loal. Piirang on vajalik, kuna kaitsealal asuvad väärtuslikud poollooduslikud pärandkooslused ja looduslikud metsakooslused, mille hooldamiseks või säilitamiseks saab suurt lokaalset mõju omada võivaid tegevusi, nagu telkimine ja lõkketegemine, lubada vaid selleks ettenähtud kohtades või looduskaitsealalt vähemväärtuslikel aladel. Seetõttu saab ka eramaal telkida ja lõket teha vaid maaomaniku ja kaitseala valitseja koostöös leitud kohtades. Väljaspool selleks ettevalmistatud ning tähistatud kohti on telkimine ja lõkketegemine lubatud hooldus- või teadustööde käigus kaitseala valitseja ja eramaal ka maaomaniku loal.

Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine selleks ettenähtud teedel, sest teedel sõitmine ei kahjusta tee kõrval asuvaid kaitstavaid kooslusi. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning õuemaal. Õuemaal sõitmine üldjuhul ei kahjusta kaitstavaid liike ja kooslusi, kuid see on aeg-ajalt vajalik kaitsealal asuvate suvilate ja välibaaside varustamiseks, näiteks küttepudega, ning miljööväärtuslike hoonete ja rajatiste remontimiseks, samuti õue enda hooldamiseks. Ehitiste, sh hoonete ja linirajatiste, hooldamine on kaitse-eeskirjaga kaitseala valitseja nõusolekul lubatud töö, nagu ka metsakoosluste kujundamine, mistõttu ka nende ja teiste kaitse-eeskirjaga lubatud tööde puhul on sõiduki või maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid võimalik, kuid seda valitseja seatud tingimustel, et loodusväärtusi mitte kahjustada.

Ujuvvahendiga sõitmine kaitseala vetel on lubatud kiirusega kuni 5 sõlme. Kaitsealale jäävad veealad on üldjuhul väga madalad ning kiirem sõitmine madalas vees võib oluliselt kahjustada põhjaelustikku. Arvestades kaitseala vete kividerohkust võib kiirem sõit ohustada ka veesõidukit ennast, purunenud veesõiduk või selle mootor võib omakorda ohustada aga vee-elustikku. Veesõiduki kiiruse kasvades suureneb ka järellainetuse ja müra häiriv mõju ning otseselt liikumisest tulenev oht sulgivatele või toituvatele veelindudele ja puhkavatele hüljestele. Ujuvvahendiga sõitmine kiirusega üle 5 sõlme on erandina lubatud vaid järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

Kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud linnujaht, kuna tegu on rahvusvaheliselt olulise linnustiku kaitse alaga. Linnujaht on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul ohjamiskava elluviimiseks ja liigi arvukuse reguleerimiseks. Erisus on lisatud seoses võimaliku vajadusega ohjata kaitsealal kormorani. Linnustiku

kaitse eesmärgist lähtudes on kaitsekorraldustööna kaitseala laidudel vajalik varakevadine rõõvulukite (rebaste, kährikute) küttimine. Talvel mööda jääd väikesele maalapile jõudnud väikekiskja jääb jää sulades lõksu, nurjab seal peatuda või pesitseda soovinud lindude kavatsused ning enamasti hukkub nälja tõttu enne uue merejää teket.

Kaitsealal ei ole lubatud ilma kaitseala valitseja nõusolekuta muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoimingud, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, seada projekteerimistingimusi, anda ehitisluba või nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks ning rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutisluba või ehitisluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks. Piirangud on vajalikud ala kaitsmiseks seatud eesmärkide täitmiseks ning kooskõlastuse nõue tuleneb „Looduskaitseaduse“ § 14 lõikest 1.

Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndis on üldjuhul keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine. Seni oli Salinõmme soolaku ja Laidude sihtkaitsevööndis lubatud tootmisotstarbeta ehitiste rajamine kaitseala tarbeks, sest eelmise kaitse-eeskirja koostamise ajal polnud maid tagastatud ning puudus surve ehitustegevuseks eramaal. Uue kaitse-eeskirjaga täpsustatakse ehitamist kaitsealal. Tulenevalt „Looduskaitseaduse“ § 30 lõikest 2 punktist 3 on keelatud uute ehitiste püstitamine, kuid erandina on kaitseala valitseja nõusolekul Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis lubatud rajatiste rajamine külastuse korraldamiseks ja poollooduslike koosluste hooldamiseks ning ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks riigimaal. Nii saab võimalikuks eramaal karjaaedade ja laagriplatside ehitamine, kusjuures kaitseala valitsejal säilib kontroll kavandatavate rajatiste üle. Vajaduse korral saab ehitada ka hädavajalikke väikehooneid, kuid seda vaid riigimaale, kus on tagatud nende ehitiste avalik kasutus.

Sihtkaitsevööndite kaitse-eesmärk on Hiiumaa laidude maastike kaitse, Soonlepa lahe saarte ning Langekare sihtkaitsevööndis lindude elupaikade kaitse ning pesitsus- ja rändeaegse rahu tagamine, Hanikatsi salumetsa sihtkaitsevööndis salumetsa koosluse säilimine, Laidelahe sihtkaitsevööndis saarte ja mereala ökosüsteemide ning kaitstavate liikide elupaikade kaitse, Viigri sihtkaitsevööndis saarte ja mereala ökosüsteemide, kaitstavate liikide elupaikade kaitse ning niitude, kadastike, endiste puiskarjamaade ja puisniitude taastamine ning säilitamine, Salinõmme soolaku sihtkaitsevööndis soolakute, rannaniitude ja soostunud niitude ning endiste puiskarjamaade ja puisniitude taastamine ning säilitamine, madalaveelise lahe ja sealse elustiku ning loodushõlmade ja soometsade kaitse ning Laidude sihtkaitsevööndis rannaniitude, kadastike ja kaitsealuste liikide elupaikade säilitamine ning taastamine, puiskarjamaade, puisniitude taastamine ja kaitse ning loodushõlmade ja madalaveeliste rannikelupaikade kaitse.

Kaitse-eesmärgi saavutamine Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis tagatakse vajalike hooldustöödega ning Soonlepa lahe saarte, Hanikatsi salumetsa, Laidelahe ja Langekare sihtkaitsevööndis üksnes loodusliku protsessina.

Sihtkaitsevööndis on lubatud kalapüük, kusjuures Viigri ja Laidelahe sihtkaitsevööndis on viigrite kaitseks keelatud kalapüük mõrraga, mille hülgekindlust pole tõestanud pädev ekspert, ning kalapüük nakkevõrguga, mille silmasuurus ületab 200 mm. Kalapüüki ei pea enam kaitseala valitsejaga kooskõlastama. Kaob Laidelahe sihtkaitsevööndis seni 15. juulist kuni 15. septembrini kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul lubatud kunagine traditsiooniline säinapüük veonoodaga, mis on loodusvaenulik püügiviis ja juba hääbunud tava.

Jätkuvalt on lubatud Salinõmme soolaku sihtkaitsevööndis kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, sest ilma teatud tingimuste täitmiseta võib suurem massiüritus ohustada kaitstavate elupaigatüüpide soodsat seisundit. Hanikatsi salumetsa, Laidelahe, Laidude, Langekare, Soonlepa lahe saarte ning Viigri sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine, rohkem kui 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Seni tuli iga viibimine mistahes kaitsealusel laiul kooskõlastada kaitseala valitsejaga, kuid inimeste seadusekuulekus on suurenenud ning nii range viibimise kooskõlastamise kohustus ei ole enam vajalik, pealegi on suvekuudel massiline külastuslubade väljastamine väga töömahukas.

Kaitsealuste liikide häirimise vältimiseks on korrigeeritud inimese viibimise piirangute aegu. Kui seni võis ilma kaitseala valitseja nõusolekuta kaitsealustel laidudel viibida ebamäärasel ajal jääkatte tekkimisest jääkatte lagunemiseni, siis edaspidi on kuupäevaliselt fikseeritud viibimiskeelu ajad kaitsevööndite kaupa ning väljaspool neid keeluaegu ei pea väiksemad kui 20-liikmelised inimgrupid oma viibimist vastavas vööndis enam kooskõlastama. Lindude pesitsus- ja rändeagse rahu tagamiseks on inimeste viibimine Laidude sihtkaitsevööndi väiksematel laidudel, Soonlepa lahe saarte ning Langekare sihtkaitsevööndis keelatud 01. aprillist kuni 15. juulini. Soonlepa lahe saarte sihtkaitsevööndis asendub senine erand, et Salinõmme küla elanikel on sihtkaitsevööndi veealalt lubatud aasta ringi läbi sõita, inimeste suhtes üldisema, kuid geograafiliselt täpsema erandiga, et viibimiskeeld ei laiene veealalt läbisõidule mootorita ujuvvahendiga läbi Härglaiu silma ning Valgekare ja Salinõmme poolsaare vahelt ning Öakse ja Suur-Pihlakare vahelt. Selline erand võimaldab randlastel hädapärast liiklemist, mis on eriti oluline tugevama tuule või tormi ajal, kuid ei tohiks üleliia häirida pesitsevaid linde. Viigrite kevadiste karvavahetuspaikade kaitseks häirimise eest Viigri sihtkaitsevööndis, sh Kõrgelaiu rannikul, on inimeste viibimine Viigri sihtkaitsevööndis keelatud 01. aprillist kuni 01. juunini. Laidelahe sihtkaitsevööndis merikotka pesitsusaegse ning viigrite poegimisaegse rahu tagamiseks on selles sihtkaitsevööndis inimeste viibimine keelatud alates 14. veebruarist, mis on 4 päeva senisest hilisem, ja keeld kehtib viigrite kaitseks kuni 01. novembrini. Senine 15. juulist kuni 15. septembrini kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul viibimise luba kaob ja 01. jaanuarist 10. veebruarini kaitseala valitseja nõusolekuta viibimise võimalus asendub edaspidi pikema perioodiga 01. novembrist 14. veebruarini.

Kaitseala valitseja nõusolekul on Salinõmme soolaku, Laidude ja Viigri sihtkaitsevööndis lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus, metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu säilimiseks vajalikud tööd, ehitiste, sh liinirajatiste hooldustööd ning Salinõmme soolaku sihtkaitsevööndis olemasolevate

maaparandussüsteemide hoiutööd. Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud pilliroo ja adru varumine kaitseala valitsejaga kooskõlastatud kohtades ja ajal. Nii saab pilliroo ja adru varumist lubada sõltuvalt ilmastikust kas külmast või põuast tahkel pinnasel või pinnast mittekahjustava tehnikaga, kuid väljaspool lindude pesitsusaega.

Salinõmme soolaku, Viigri ja Laidude sihtkaitsevööndis on vajaliku tegevusena sätestatud poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu säilimiseks vajalik heina ja roo niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine ning lisaks vaadete avamiseks puu- ja põõsarinde kujundamine ning harvendamine. Laidude sihtkaitsevööndis asuval Saarnaki ja Hanikatsi laiul on Eesti suurimad meretagused järjepidavalt niidetud niidukooslused (vastavalt ca 24 ha ja 11 ha) nüüdseks ligi pool sajandit püsiasustuseta väikesaartel.

Kaitseala piiranguvööndi kaitse-eesmärk on madalaveelise lahe ja sealse elustiku, sh rändlindude kaitse. Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi. Lubatud on kalapüük. Roo varumine külmumata pinnasel on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Külmunud pinnasel roo varumine enamasti pinnast ei kahjusta, kuid muul ajal on suur oht, et mõtlematusest rikutakse pinnast või tapetakse roostikus pesitsevate lindude järglased. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud rajatiste rajamine ning veekogu rannajoone muutmine. Selline kaitsekord annab võimaluse kaaluda ja seada tingimusi võimalikuks Suuremõisa jõe, mis on euroopa naaritsa püsielupaigaks, suudme puhastamiseks või süvendamiseks, aga samuti väikeste paadilautrite rajamiseks. Lubatud on kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine, rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

Kuna piiranguvöönd on veeala, ei reguleerita eraldi uue maaparandussüsteemi rajamise, puhtpuistute kujundamise ja energiapuistute rajamise, uuendusraie, biotsiidide, taimekaitsevahendite ning väetiste kasutamise ja maavara kaevandamisega seotud tegevust.

Kaitseala tüübiks on valitud maastikukaitseala, kuna kaitseala peamine kaitse-eesmärk on koosluste ja maastike kaitse. Kaitsealale ei jää ühtegi püsielanikuga elamut ega haritavaid põllumaid. Eramaad moodustavad kaitseala maismaa territooriumist 298,9 ha ehk 52%. Lisaks on 7,6 ha riigi ja eraomaniku kaasomandis olevat maad. Riigimaad on 68,2 ha ja reformimata maad on 202,3 ha. Võrreldes senisega suureneb kaitseala maismaa pindala 50 ha võrra, seda peamiselt maakerke tulemusena suurenenud väikesaarte pindala ning enne 2004. a kehtinud põhikaardi ja praeguse põhikaardi rannajoone erinevuse tõttu. Uue alana liidetakse 4,4 ha suurune reformimata maatükk Salinõmme soolaku sihtkaitsevööndi loodepiiril. Veeala suureneb 481 ha võrra Väinamere hoiuala arvel. Kaitse-eesmärgi täpsustamise ja ümberhindamise tulemusena kaotatakse senine Agariku sihtkaitsevöönd, millest osa liidetakse Väinamere hoiualaga ja ülejäänud loodava Viigri sihtkaitsevööndiga. Uuendatud Hiiumaa laidude maastikukaitseala pindala on 3193 ha, millest maismaa pindala on 577 ha ja veeala pindala on 2616 ha.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja eksperdi arvamust kaitseala tsoneeringu ning kaitsekorra kohta. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagavad kaitsealal esinevate liikide

ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise.

### 3. Maaomanike seisukohad

„Looduskaitseseaduse“ § 9 kohase kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti ..... kaitsealal paikneva kinnisasja omanikule, Hiiu Maavalitsusele, Pühalepa Vallavalitsusele ja Riigimetsa Majandamise Keskusele uue kaitse-eeskirja koostamise teated tähtkirjaga. Kirjad sisaldasid teavet avaliku arutluse toimumise aja ja koha kohta ning teadet, et kui pretensioone ning ettepanekuid ei esitata, loetakse, et kinnisasja omanik on kaitse-eeskirja kooskõlastanud. Saadetud teadetest ei jõudnud adressaatideni ... kirja, nende maaomanike teavitamiseks avaldati teated Ametlikes Teadaannetes (.....) ja ajalehes ..... (.....). Oma arvamuse on kirja teel esitanud ..... kinnistu omanikud: .....

Lisaks avaldasid kaitse-eeskirja kohta arvamust .....

Kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus Keskkonnaameti Kärkla kontoris, Salinõmme kontoris ja Pühalepa Vallavalitsuses .....-..... 2010. a. Avaliku väljapaneku ja avalikustamiskoosoleku toimumisajast teatati Ametlikes Teadaannetes (..... 2010), üleriigilise levikuga ajalehes..... (..... 2010) ja kohalikus ajalehes Hiiu Leht (..... 2010). ..... 2010 .....(kohas) toimunud avalikul arutelul osales ... inimest. Avalikustamisel tutvustati kaitseala piiride ja kaitsekorra muudatusi ning kaitse-eeskirja eelnõu.

### 4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Kaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud „Looduskaitseseaduses“ esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Ühenduse õigusele, eelkõige EÜ nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta. Hiiumaa laidude maastikukaitsealale jääv ala on Vabariigi Valitsuse 05. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 1 alapunkti 66 ja punkti 2 alapunkti 517 kohaselt määratud Natura 2000 võrgustiku alaks (Väinamere linnu- ja loodusala).

### 5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisel korrigeeritakse Pühalepa valla eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurus. Kui senise Hiiumaa laidude maastikukaitseala olemasolu tõttu vajab kohaliku valla eelarvesse laekumata maamaks aastas kompenseerimist summas 26 590 kr, siis uuendatud kaitsekorra tõttu on see summa 27 587 kr. Otseselt määruse jõustumisest tulenev kohalikule vallale laekuva maamaksu vähenemise kompenseerimist vajav summa on vaid 214 kr aastas, sest valdavalt suureneb kaitseala maismaa pind merepõhjast maakerkega lisandunud maa arvel, mis on maakatastrisse kandmata ega lähe seetõttu seni maa maksustamisel arvesse.

Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist. Samaaegselt käesoleva määruse jõustumisega tuleb jõustada ka Vabariigi Valitsuse 8. septembri 2005. a määruse nr 233 „Hoiualade kaitse alla võtmine Hiiu maakonnas“ muutmine, sest muutub Hiiumaa laidude maastikukaitseala ja Väinamere hoiuala vaheline piir.

## **6. Määruse jõustumine**

Määrus jõustub üldises korras.

## **7. Eelnõu koostööstamine**

Hiumaa laidude maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu on heaks kiitnud Hiiu Maavalitsus (.... .. 2010. a kiri nr .....), Pühalepa Vallavalitsus (..... 2010. a kiri nr ..... ) ja Riigimetsa Majandamise Keskus (.... .. 2010. a kiri nr ..... ). Ministeeriumidele esitatakse eelnõu koostööstamiseks e-Õiguse kaudu.

Jaanus Tamkivi  
Minister